

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 1. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnisti mesечно K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'— četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Inzveststvo celoletno K 30'—, naročnina se pošilja upravnisti.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica 3. č.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: petlet vrsta 15 v, osmrtinec, poslana za zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju puust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Bela krajina.

V Beli krajini se bje boj. Ali zmaga klerikalna stranka s svojim proforsorskim kandidatom ali zmaga domačin gospodar s svojim agrarnim gospodarskim programom?

Tekom zadnjih let je Bela krajina doživela nekaj hudih bojev, ki so razdelili duhove v dva odločno nasprotna tabora. Zadnje volitve za sodni okraj Črnomelj-Metlika so kazale rezultat glasov: 924 proti 696. Prve je dobil Suklje, druge Mazelle. Suklje je imel torej 228 glasov večine. Suklje je bil domačin in je bil dobro znan. Tudi je imel nekaj starih zaslug in kot uplivna oseba je imel zaupanje. Zato je zmagal. Danes je drugače. Suklje počiva na Kamnu in za njegov mandat se bori kandidat Drmastija. Ime Drmastija pri nas ni znano razven iz par hujškajočih govorov, ki jih je imel ob času občinskih volitev v Trnovem. Tudi njegovo proforsorsko delo ni pobliže poznano — o poslanski zmožnostih njegovih v Ljubljani nič ne vemo. Toda klerikalna stranka dandanes pozna slabe strani našega ljudstva in jih zna izkoristiti, zato si upa na kmete kandidirati ljudi, ki so kmečkemu življenju popolnoma tuji. Ker manjka slov. ljudski stranki sposobnih ljudi, ker jo pošteni ljudje zapuščajo, porabi vse, ki so pripravljene zlorabiti ljudsko zaupanje. S pomočjo nasilne agitacije, groženj in raznih mahinacij si upajo pridobiti glasove. Tako so šli tudi z Drmastijo v Belo krajino.

Toda vsaka vreča je enkrat polna. In tako tudi sedaj prihajajo iz Bele krajine ugodni glasovi. Tako zaslepljen ne more biti nihče, da bi končno ne spoznal resnice. In ta resnica se kaže danes v Beli krajini bolj jasno, nega kdaj poprej.

Resnica je namreč, da si naš kmet želi poštene kmečke stranke, ki bi resno in nesebično delala za njegove koristi. V kolikor so do danes klerikalci zmagovali zmagovali s svojim agrarnim kmečkim programom. Ako bi njih agrarni program ne bil podrejen strankarskemu klerikalnemu programu, ki temu morajo klanjati vse ljudske koristi potem bi bili klerikalci naša agrarna stranka. Toda niso, agrarizem, kmečki program, ljubezen do ljudstva — vse je le sredstvo za klerikalno politiko. Zato je naravno, da se hoče ljudstvo postaviti na svoje noge. Že pri zadnjih državnozbornih volitvah se je videlo, da so dobili največ glasov samostojni kmečki kandidati, enako se je videlo pri raznih občinskih volitvah zadnje dobe, kako so zmagovale samostojne kmečke napredne vrste. To se pravi, da so pri nas tla za samostojno agrarno stranko zelo ugodna. Ni dvoma, da bomo prej ali slej imeli agrarno slovensko stranko, ki bo obsegala vse naše pokrajine (Kranjsko, Štajersko, Koroško, Goriško) kajti edina agrarna stranka more biti vseslovenska stranka, ker je velika večina našega naroda kmečkega stanu. V tej stranki se bodo našli pri skupnem delu lahko vsi sloji in taka stremjenja bi ugodno vplivala na ves naš razvoj. Ni nam treba povdarjati kakega pomena so agrarne stranke drugod. Vidimo, da rastejo in imajo veliko moč.

Boj v Beli krajini se vrši v znamenju tega preobrata. Naš kmet potrebuje svoje ljudske agrarne stranke, toda klerikalna stranka dasi hoče biti — to ni, ker je — klerikalna. Danes imamo tudi sposobne sile, ki bi lahko stopile na čelo agrarnega gibanja. Slučaj Mandel je nam pokazal, da mnogo zmognih ljudi, ki bi bili izborne sile v naši gospodarski politiki, zapuščajo javno politično življenje, ker ne marajo slepo

služiti eni stranki, svobodno za kmečko stvar pa ne smejo delati. In tako je tudi z volitvijo v Beli krajini. Barva agrarcev je zelena — in Bela krajina je zelo zelena. Belokranjci gredo mnogo po svetu, — mnogo je bivših Amerikancev — v splošnem je tam nadarjeno in samosvoje ljudstvo. Dasi je pokrajina nekako oddaljena od drugega sveta z gorami, je vendar ljudstvo zelo prebujeno. Nečemo prerokovati, hoteli smo le povedati, kako mi gledamo na boj v Beli krajini. Tam ni boj za osebo, boj za agrarno gibanje. Zato je naravno, da celo pristaši ljudske stranke prehajajo k kmečkemu kandidatu in ne marajo tujega profesorja. To je značilno in kaže, kam krene razvoj v bodočnosti.

Anarhija v sodni upravi.

Trst, 9. marca.

Jutri, t. j. 10. marca ob 10. uri dopoldne se vrši javen shod političnega društva »Edinost« v »Narodnem domu«. Na tem shodu bodo protestirali tržaški Slovani zoper nasilja in nepostavnosti, ki so se izvršile nad novoizrebanimi zadnjimi porotniki.

O nekaterih podrobnostih smo že zadnjič poročali, za danes se omejimo le na najkarakterističnejše podatke in akcije, ki so jo Slovenci zavzeli napram temu nasilju.

Dosedaj so imeli tržaški Italijani to mnenje, da imajo do porotniških sedežev le oni pravico in da je sodna dvorana italijanska posest.

Dr Slavik je pa proti sestavi letošnje liste porotnikov uložil ugovor in sicer vsled tega, ker je bilo iz liste porotnikov izpuščenih 150 Slovencev. Ta ugovor je tržaški magistrat kratkoma zavrnil, ker je bil pisan v slovenskem jeziku. Na pritožbo c. kr. namestniškemu svetniku je isti predložil ugovor dr. Slavika in listo izpuščenih sposobnih porotnikov komisiji deželnega sodišča. Komisija je to vlogo uvaževala in sestavila nekako enako slovenskih kakor italijanskih porotnikov. Zreb pa je odločil, da je bilo izvoljenih 26 slovenskih in 10 italijanskih porotnikov dva do tri jezike, medtem ko italijanski le laško.

Sedaj šele se je vzdignilo nekaj Italijanov energično zoper listo porotnikov. Najprej so pričeli hujškati zoper slovenske porotnike po časopisju in »Piccolo« je bil poln zasramovanj na naše porotnike.

Nato se je dvignila kamora italijanskih odvetnikov, ki je s pomočjo poslancev poslala na Dunaj k justičnemu ministru dr. Hochenburgerju posebno deputacijo. A ta deputacija je pri justičnem ministru slabo odpravila, ker justični minister je izjavil, da bode zahteval posebnih informacij.

Toda še predno je justični minister dobil informacije, je italijanska odvetniška zbornica napravila naskok na senat višjega dež. sodišča v Trstu in atentat na objektivnost justice se jim je posrečil.

Tu se je izvršil čin, ki ga nikakor ne moremo drugače nazvati, kakor anarhija v sodni upravi.

Listo porotnikov ki jo je sodna komisija odobrila, je senat višjega c. kr. dež. sodišča razveljavil, in sicer to le na ljubo deputaciji italijanske odvetniške kamore, ki je tik pred sejo v tej zadevi intervenirala.

A to še ni dovolj! Višje c. kr. dež. sodišče je takoj po seji obvestilo ital. odvetniško kamoro o sklepkih senata, medtem ko dr. Slaviku na njegov pismen, pravilen in utemeljen ugovor ni dalo odgovora. Še več! Višje deželno sodišče je

izdalo uradne tajnosti, kar je v državnem zboru jasno dokazal dr. Rybač. Dr. Rybač je namreč v državnem zboru konstatiral, da je »Piccolo« vedel takoj po seji senata v prvi številki poročati podrobnosti tajne senatne seje, in sicer celo: koliko časa je trajala seja; kdo je seji predsedoval; kaj se je sklepalo in celo, da je bil sklep enoglasen. Od nikjer drugje ne morejo izhajati ti podatki, nego iz senata samega!

A še večja razkritja anarhije v sodni upravi v Trstu je odkril justični minister, Hochenburger sam. On je namreč dr. Rybaču priznal, da o sklepkih senata trž. viš. dež. sodišča še ni dobil nikakih uradnih poročil in vendar je dr. Rybač konferiral z justičnim ministrom precej po razpustu porotnikov. Višjemu deželnemu sodišču se torej ni zdelo vredno dati niti justičnemu ministru odgovora in poročil; in jih dalo dr. Slaviku na vlogo, ki jih je bilo dolžno dati; pač pa je dalo takoj vse podrobne informacije sodno politikujoči italijanski odvetniški kamori, ki je nesla te vesti takoj v uredništvo »Piccola«.

A sodni senat je kršil svojo objektivnost še na drug način. S tem, da je zavrnil novo porotniško listo, je pritrldil magistratni pristranosti, ki je dr. Slavikovo vlogo zavrnil le vsled tega, ker je bila vložena v slovenskem jeziku. Nadalje je sodni senat pristal s svojim postopanjem pri nazoru Italijanov, da so Slovani izključeni od porotniške časti, le zato — ser so Slovani.

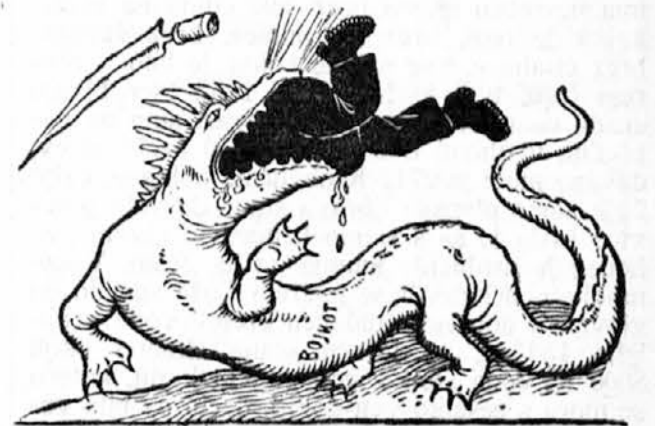
Dr. Rybač je v državnih zbornici stavil na justičnega ministra interpelacijo in pričakovati je, da justični minister pošteno pomete tržaški »Avgijev hlev«.

Potreba pa je to tudi zato, da se ne omaje zaupanje ljudstva v porotna sodišča in porotniške sime.

Vsa tržaška slovenska javnost pa bode na nedeljskem shodu protestirala proti postopanju Italijanov in nepošteni vlogi, ki so jo igrali pri tej justični aferi, tako z ozirom na justico samo, z ozirom na upravičene zahteve Slovanov, z ozirom krivično in pristrano postopanje magistrata in z ozirom na zatožence, ki bodo morali sedaj po krivdi njih sedeti še v preiskovalnem zaporu.

Parlamentarno.

V petkovi seji državnega zbora doživela je vlada občuten poraz. Ko je finančni minister Zaleski odgovarjal v svojem in imenu ministra notranjih zadev na interpelacijo viteza Pantza glede delniške družbe izdelovanja orožja, se interpelant ni zadovoljil z odgovorom vlade ter predlagal o istem debato. Tak predlog pa pomenja v avstrijskem parlamentarnizmu zaupnico, ali pa nezaupnico vladi. In parlament je izrekel vladi nezaupnico. Sprejel je Pantzev predlog, tako da se začne v prihodnji seji debata o vladnem odgovoru. Stvar sama o sebi je popolnoma malenkostna, a vendar jasno dokazuje, kako stališče ima vlada v sedanjem parlamentu. Niti tako gotove večine nima, da bi mogla preprečiti glasovanje o nezaupnici. To znači, da se vlada s Stürgkhom na čelu počasi približuje oni točki, ki nosi v parlamentarnizmu ime kriza. Grof Stürgkh ima sicer mnoga sredstva na razpolago, da zaustavi, — a to samo začasno — nastopajočo krizo. Prvo njegovo protisredstvo bo uveda odgoditev parlamenta, kateri sledi vlada s § 14. ali pa razpust; a njegovo stališče je še danes tako omajano, kar dokazuje večerajšnje glasovanje, da mora spoznati, da je kriza neizogibna, da ni iskati vzrokov sa-

V lastno žrelo!

mo v obrambni predlogi, nego povsod drugod, ker jasno je, da sedanji kabinet radi svoje meštarske politike ne uživa nikjer simpatij, njegov obstanek je odvisen samo od golih sluščajev! — Proti nemškemu svobonislavcu dunajskemu poslancu Zenkerju je vložilo državno odvetništvo tožbo radi razžaljenja veličanstva. Ker je baje na nekem shodu zagrešil ta delikt, Imunitetni odsek je sklenil, da se Zenker ne izroči sodišču, ker njegov dotični govor vsebuje le kentiko ne pa kako razžaljenje. — Odsek za proučevanje kužnih bolezni pri živini je sprejel poročilo o zakonu proti kugi na gobcih in parkljih. V tem poročilu se vlada pozivlje, da naj predloži zakonsko predlogo glede dolžnostnega zavarovanja živine, a se mora pri tem ozirati na ohranitev kompetence deželne avtonomije v tem vprašanju.

Srbija trideset let kraljevina.

Minulo je trideset let, kar je postala Srbija kraljevina. Dne 6. marca 1882 sprejela je srbska narodna skupština enoglasno predlog, ki se z njim dosedanje knjaževstvo Srbija pretvori v kraljevino, ter da se dosedanemu knjaz Milanu M. Obrenoviću IV. podeli kraljevski naslov Milan I. naslednji kralj Srbije. Od onega časa morala je Srbija preboleti mnoge udarce, nesposobnost Milana I., absolutistična vlada Aleksandra in Drage povzročila je ono tragedijo l. 1903. Vendar je Srbija ohranila svojo samostalnost in zlasti od izpremembe dinastije napredovala v kulturnem in gospodarskem oziru. Letos je vsa Srbija svečano praznovala ta znameniti jubilej, in lahko se trdi, da gleda svobodna kraljevina Srbija odslej v lepšo bodočnost!

DOPISI.

Iz Loža. Na dopis v »Dnevnu« bi sicer ne odgovarjal, a da svet zve za napredek Loža, podam sledeča pojasnila: Pred leti, ko sem bil občinski svetovalec smo sklenili pri seji, da napravimo naklado na žganje in pivo, iz tega denarja sta se kupili sredi Loža dve hiši v namen, da se zida šola na istem prostoru, zraven pa tudi prostor za občinsko pisarno, upalo se je dobiti tudi deželno in državno podporo, kakor jo tudi drugod dobijo. Vsa stvar je bila v dobrem tiru, naenkrat se je pa situacija premenila (vemo vsi po katerem duhu), para je bila »šola se ne bo zidala« od takrat naprej se nisem nobenih sej več udeleževal in tudi na nobeno čast pri občini reflektiral, tem manj na mali županški stolec. Skupne stranke so potem uvidile »veliko potrebo« občinskega napredka enonad-

LISTEK.

Nedeljska pisma.

II.

Na Pristavi, 10. marca 1912.

Gospa!

Tujina pritiska na nas od vseh strani. Odzgoraj dol se peni mogočen val nemškega plemena, ki nas stiska z neusmiljenimi rokami. Odspodaj gor buči ob naši meji naval pohlepnega tujstva, ki izteza roke po naši zemlji in po naših srih. Tako živimo v tesnobi in zbežnosti, kakor kokošji rod na stisnjem dvorišču, ki nad njim plehečejo sive perunice ujednega kragulja.

Plemenitost je naše geslo, vdanost naše sredstvo; ob takim geslu in ob takim sredstvu — kaj more biti drugega naš smoter, nego fatalizem: Pridi, kar pride!

Zatorej pa se na zemlji naši nikomur ne godi bolje nego tujcu. »Tujec sam nam v Kranji gospodaril!« Ali veste, gospa Regina, da je sam Prešeren — ali ga poznate — zapisal te besede? Ali veste, da so danes prav tako resnične, kakor so bile resnične v njegovi dobi? In veste li, da ostanejo resnične toliko časa, dokler ne izpregledamo, dokler ne obrnemo oči sami vase, dokler ne vržemo sami iz sebe svoje, mehkebe, dokler ne razklenemo svojih rok od golega pobožnjaštva in dokler ne udarimo s trdo pestjo po vsakomer, ki nam hoče zlo in nesrečo? Bodi tujec, bodi domačin!

Resnica eksistuje kje je izvor te resnici? Ali je samorodna, samonikla kakor pojem več-

nosti, ki se izliva iz sebe in izteka vase brez začetka in konca?

Slovenci nismo imeli samozavestne vzgoje. Mnogi tistih, ki so nas vzgajali, sami niso uživali narodne vzgoje. Tujina jim je dala oliko in znanost; kakor bi jedli kruh milosti, so prejemali vase hrano tujih rok. Da, niso neznani slučajji, da smo imeli med narodom politične in kulturne delavce, ki so vzgajali ljudstvo in delali zanje; kri njihove krvi — lastna deca — pa ni niti umela očetove rodne besede!

Ali si morete misliti, gospa, da je tako delo iskreno in sebično, da mu je začrtana pot v daljo in stalost, ko ni niti v domačem ozkem krogu moglo (ali ni hotelo) udejstviti globokega svojega uverjenja, ki ga je z javnosti kazala gesta in beseda?

Prepovršni — ne vem, če je to pravilen in pravičen izraz — smo bili in smo še danes v malem, zato ne moremo biti globoki in temeljiti v velikem. Dom nam je postranska stvar; zadovoljni smo, kadar nas iz njega izvabi hrupna javnost, da se tamkaj malomanj kot pridružamo na svojo domovinsko ljubezen, na svojo naprednost in požrtvovalnost, čisto jasno prepričani, da je s tem že opravljeno naše rodoljubno delo. Kadar izzvene besede in so izpraznjeni kozarci, takrat se stisnemo vsak v svoj kot — srca so prazna, brez sledu je zatonila luč svečanostnega razpoloženja!

Zidamo odzgoraj dol — od strehe k temelju! Kako pa naj streha stoji, ako nima temelja? Nosi jo besedna navdušenost; zato pa je vse, kar vidimo velikega, odličnega in vekovitega, gola iluzija — pesem naše hipne razgretosti, ilustrovana od bolne fantazije!

Medtem, ko drže posamezniki s krepkimi rokami lastno delo pokonci, dokler roka ne omahne, se pase po naših najplodnejših dobra-

vah tuj zob, premnogokrat tudi zob, vzrastel iz slovenske korenine, a brušen s tujo ostrino, napolnjen s strupom črnega pohlepa in sovražne samopašnosti!

Regina — gospa! V tem hipu gledam zopet Vas in poleg Vas njega, ki je dospel, da Vas iztrga z domačega vrta, rožo v popju, da v dalji, mrzli, silni, tuji dalji razvije svoj kras, njej — tujini — žrtvuje svoj čar in ne — tujino — posiplje s svojim ovenelim vencem! Da v Vašo kri, gospa, položi seme tuje krvi, da se iz Vaše krvi, Regina, rodi tuji rod! Da daš Ti, naša, moja Regina, iz svojega prelepega telesa tujemu svetu zdrav, lep rod — mrtev za nas navekomaj! Da se morda v Tvojem rodu, spočetem v Tvojem telesu in rojenem iz tega telesa, zbudi in vstane kdo, ki mu bodo bliski sovraštva švigali iz oči, ko pogleda preko meje svoje domačije semkaj k nam — na zemljo, ki mu je rodila mater!

Oprostite, gospa! Ni krivde na Vaši strani! Kdo domačih pa je dospel do vrha po rožo v popju? In roža v popju — kaj ji je namen? Ali ne, da vonja in se razcvete, kakor bi iz grma kipel vroča, rdeča kri? Ali naj roža v popju čaka, da pade slana nanjo, strup hladne noči, in jo zamori v nežni dobi razvoja? K njemu se nakloni, ki pride prijazen in sladak in ji poljub dahne z razpaljenimi ustmi na venec deviške lepote... Njegova je, kakor je on njen... To je zadeva srca, ki čuti, a ne misli...

Toda tudi z možkim svetom ni drugače! Ne sklanja se vedno preko domače ograje, da bi mu tamkaj obviselo oko na prijazni domači cvetki, ki bi jo posadil na domačo gredico in ji prižival s svojo slovensko krvjo. Zeljam uživanja, išče predvsem materialne koristi brez pomisleka, da je vez trajna, da se oni razkošni trenutek ubije ob sto žalostnih, ko se zbudi

Posledice puljske občinske afere. Razkritja o gospodarskih odnosih, oziroma korupciji na puljskem magistratu so našla po vsem časopisju velikanski odmev. Nekateri listi so pisali tudi, da bi bilo umestno, ako bi se vlada nekoliko več zanimala za mestno gospodarstvo v Gorici in v Trstu. Ta nasvet je pa gotovo kroge teh dveh občin precej razburil. Uradništvo mora sedaj v nekaterih oddelkih delati čez uradne ure, da se vse kontrolira in pregleda. Mi pa vseeno dvomimo, da bi to kaj pomagalo. Našli bodo pač kake malenkosti, da si vsaj deloma zavarujejo kožo, a splošnega pregleda o slabem gospodarstvu ne bodo mogli zakriti, najsi tudi privzamejo še celo vrsto pomožnih uradnikov.

„Omnibus“ — oživljen. V Pulju je pričel izhajati povodom sedanjih dogodkov satirični list „Omnibus“, ki je že svojčas izhajal. Poleg magistratne klišeje biča z vsem sarkazmom delnega glavarja Rizzija. Rizzi je puljski državni poslanec, ki pa ni s posebno večino zmagal pri zadnjih državnoborskih volitvah. Pod sedanjimi razmerami bi težko prodr. List je pisan v hrvaščini.

Naravnost gorostasni slučaji šteparij se odkrivajo od dne do dne v Pulju. Državna metla uspešno pometa. Glasilo laških kamoristov je dobilo iz občinske blagajne kar 80.000 K letne nagrade. Tiskovine, ki so bile v občinskih knjigah vknjižene v vrednosti 17.000 K, kot plačane je komisija ocenila le za največ 2500 K. — V občinskih knjigah je vknjiženo kot plačan neki prostor, ki meri 460 sežnjev, komisija je pa dognala, da meri prostor le 260 sežnjev. — Kam je šel poneverjeni denar — ni vknjiženo!

PROSVETA.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes popoldne ob 3. prvič v sezoni vlezanimiva noviteta, angleška komedija „Mala harfenistka“, pri nizkih cenah. (Za lože nepar). — Zvečer ob 8 opereta „Dijak prosjak“ (izven abonenta; za lože par). — Pripravlja se E. Kristana socialna drama „Tovarna“, Straubova opereta „Netopir“ in Neumanova opera „Ljubim kanje“.

Za koncert „Glasbene Matice“ so skupne pevske vaje in orkestralne vaje v najboljšem teku. Med pevci raste s stopnjevano spojitvijo zbor in orkestra živahnost in navdušenje. Sedaj šele se kaže lepota in veličastvo najimnitnejše slovenske skladbe v posameznih delih in v harmonični celoti. Orkester „Slovenske filharmonije“ sodeluje pri koncertih pomnožen v odličnem številu na 49 glasbenikov in sicer sodelujejo poleg učiteljev in gojencev tudi zasebni prijatelji in člani Glasbene Matice, katerim gre velika zahvala in priznanje, da krasnemu delu skladatelja Sattnerja in matici pomagajo do najvišjega vspeha. Odlični glasbeniki Slov. filharmonije so z navdušenjem pri stvari. Z vsem prepričanjem lahko trdimo, da bo izvajanje Sattnerjevega oratorija najlepši praznik slovenske glasbe. Vdeležba obeta biti od vseh strani Slovenije odlična. Najvišji cerkveni in posvetni krogi se zanimajo za ta prelep pojav slov. glasbe.

„Slovan“, mesečnik za književnost, umetnost in prosveto, je v svoji marčni številki priobčil krasno ilustrirano pravljico „Zlatolaska“. Ilustracije so trobojne. Izvrstno nam je ilustrator pokazal pravljiskega kralja: „Bil je nekoč kralj Nadebudna slikarica Melita Rojic v Gorici je priobčila portret „Studija“. Poleg teh umetniških izdelkov nahajamo v listu še slike Stjepana Radića, znanega politika in publicista, Dinka Šimunovića in mnogih drugih literatov, ki so letos sodelovali pri „Matici Hrvatski“. Med pesnimi se do samonaslasti izraževanja in brezobzirnosti mišljenja odlikujejo pesmi Pastuškina, po ljubeznivosti pa Golarjeve. V prozi gre prvo mesto Pugljevi črtici „V zimski krajini; zdi se, da imamo malo takih slik, polnih občutja in obenem misli. Frapira pa Marije Skalovske „Lepa Vida“. Listek „Slovanov“ je zelo informativen.

Zaobljuba: Spisal Ferdo Bečić, poslovenil Peter Medvešček. Druga izdaja. — Goriška tiskarna A. Gabršček v Gorici 1912. — Ta lepa in mična povest iz ukrajinskega življenja je doživela drugo izdajo kar je pač redka prilika v naši književnosti. Veliko povesti izgine že s prvo izdajo. — Tudi izvornik je doživel že več izdaj, kar je dokaz, da se je ta povest jako priljubila širšim ljudskim vrstam. Ostra in stroga kritika bi te povesti ne štela morda v prve vrednostne vrste, ali dosegla je pa le velik uspeh, ki ga jej je preskrbel najboljši kritik: čitajoče in kupujoče občinstvo. Zato bo brez dvoma jako dobro došla druga izdaja, ki obsega na ličnem papirju str. 281 in stane le K 1.80, s poštnino K 2. Knjigo toplotno priporočamo.

Pevska produkcija. Pevski pedagog gospod J. Bervar priredi v pondeljek 25. t. m. v velikih dvorani hotela Union ob 3. uri popoldne s svojimi učenci intimo, solopevsko produkcijo k katerej imajo dostop le vabljeni gosti. Na vabilu, ki se razpošiljajo te dni, je kratka za pevce zanimiva razprava o modernej pevske pedagogiki. Produkcija bude demonstrirala začetek in postajanje umetnega detja po naravnih načelih.

DRUŠTVA.

Opozarjamo na „Slavčev“ zabavni večer ki se vrši v nedeljo dne 10. t. m. v restavracijskih prostorih „Narodnega doma“. Poleg detja je preskrbljeno tudi za zabavo. Začetek ob pol 9. uri zvečer. Vstop prost.

Na današnji občni zbor gospodarskega narodnega društva za šentjakovski okraj opozarjamo vse člane in prijatelje društva. Občni zbor je ob polu 4. uri popoldne pri Rastoharju na Karlovski cesti.

Redni občni zbor „Napredno političnega in izobraževalnega društva za Kolizejski okraj“ se vrši v nedeljo dne 17. t. m. ob 10. uri popoldne v restavraciji „Novi svet“ na Marija Terzijevi cesti št. 11 z naslednjim vsporedom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo revizorjev. 5. Volitev novega odbora. 6. Raznoterosti. Člani in g. somišljeniki se vljudno vabijo, da

se blagovolijo polnoštevilno udeležiti občnega zbora.

XXXI. občni zbor „Kmetске posojilnice ljubljanske okolice“, r. z. z. n. z. v Ljubljani. V četrtek, dne 7. t. m. se je vršil ob častni udeležbi zadruženikov XXXI. občni zbor „Kmetске posojilnice ljubljanske okolice r. z. z. n. z. v Ljubljani“ v pisarniških prostorih zadruženega doma. Predsedoval je predsednik gospod Ivan Knez. Iz poročila ravnateljstva posnamemo sledeče: Računski sklep izkazuje za leto 1911, kot enotrideseto upravno leto 20.050.721 K 31 vin. u pravnega premoženja, za 94.368 K 92 vin. več kot za prejšnje leto. Denarni promet je dosegel v preteklem letu 102.170.798 K 31 vin. za 2.727.631 K 99 vin. več kot v letu 1910. Stanje hranilnihvlag je znašalo dne 31. decembra 1911 19.049.466 K 26 vin. ter se je vzdržalo kljub neugodnemu denarnemu trgu tekom leta na višini prejšnjega leta. Čisti letni dobiček izkazuje 103.026 K 70 vin. S povdarmkom omeniti, da se je zavod podvrzel sredi minolega leta temeljiti reviziji filijalke „Avstro-Ogrske banke“ v Ljubljani. Na podlagi te revizije je dovolila „Avstro-Ogrska banka“ zavodu visok reeskomptni kredit, ki je najlepše izpričevalo za vestno upravo in trden ustroj „Kmetске posojilnice ljubljanske okolice, r. z. z. n. z. v Ljubljani. Za dobrodelne namene je določil občni zbor vsakoletni znesek 4000 K. V načelstvo so bili ponovno izvoljeni: za predsednika g. Ivan Knez, veletržec v Ljubljani, za podpredsednika g. Andrej Šarabon, veletržec v Ljubljani, za člane pa gg. Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani, Josip Lenče, veletržec v Ljubljani in Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Siški. V nadzorstvo so bili izvoljeni: gg. Franc Jarc, veleposestnik v Medvodah, Avgust Jenko, hišni posestnik in pekovski mojster v Ljubljani in Alojzij Vodnik, posestnik in kamnoseški mojster v Ljubljani.

Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju v Ljubljani vabi na svoj redni letošnji občni zbor, ki bo dne 27. marca t. l. popoldne ob 6. uri v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani s temle dnevnim redom: 1. Poročilo odbora in računskih preglednikov. 2. Volitev dveh računskih preglednikov. 3. Slučajnosti. — Ako ta društveni zbor ne bi bil sklepčen, vrši se uro pozneje drugi občni zbor ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih društvenikov.

Slovenski football klub „Ilirija“ v Ljubljani uljudno vabi na II. občni zbor, ki se vrši dne 23. marca 1912 ob 8. uri zvečer pri Mraku Rimska cesta.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

DRŽAVNA KRIZA.

Dunaj, 9. marca. Današnji avdijenci skupnega vojnega ministra Auffenberga se pripisuje izvanredna politiška važnost. Avdijenca je bila nenavadno dolga; gotovega se pa o predmetu avdijence ne ve poročati ničesar. Vsled padca brambne reforme je tudi vprašanje o sestanku delegacije jako negotovo, ker na Ogrskem vlada proti skupnemu vojnemu ministru največje razburjenje, ter se je bati, da bi ogrska delegacija odklonila vojaški proračun Auffenbergu. V ogrskih politiških krogih se že res propagira misel, da delegacija Auffenbergu osebno odkloni budžet, njegovega nasledniku pa votira. Značilno je tudi dejstvo, da je cesar imenoval šefa generalnega štaba Schemua tajnim svetnikom. Schemua je namreč najodločnejše nastopil proti ogrski resoluciji.

BOLGARSKO SOBRANJE.

Sofija, 9. marca. Vlada je predložila sobranju zeleno knjigo, ki vsebuje vse diplomatske note o 5. oktobru l. 1908., ko se je kneževina Bolgarska proglasila za samostojno carevino in si pripojila Rumelijo. Ko sobranje

odobri predloženo knjigo. Isto vlada izroči vsem velesilam in sosednjim državam

ŠTRAJK NA HRVAŠKIH SREDNJIH ŠOLAH.

Zagreb, 9. marca. Akcija za štrajk hrvaškega srednješolstva napreduje, jutri se odloči, ako stopi vse dijaštvo v štrajk. Vlada je izdala proglas, v katerem naznanja, da bo v slučaju štrajka zaprla vse šole za negotov čas, a zamujeni pouk se potem nadomesti v počitnicah.

NEMIRI V MACEDONIJI.

Sofija, 9. marca. Bolgarski poslanik Sarafov je vložil pri turški vladi najostrejši protest radi nastopa divje turške čete v Velesu, ki je zažgala celo Čičevo ter ubila popa Naumčeva ter pet kmetov. Bolgari so se pritožili pri Kajmakanu, a njih protest je bil brezuspešen.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglasih ni nič popusta in se plačujejo vnaprejš zunanji inserenti v znakmah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Mladenič prost vojaščine, večš slovenskega in nemškega jezika želi službe pisarniškega sluga, ali kaj temu primerne. Ponudbe pod »Mladenič« na »Prvo anončno pisarno.« 209—3

Pridno pošteno deklico najraje z dežele, sprejme za učenko s celo oskrbo krojačica Roza Medved, Mestni trg 24. 210—3

Stanovanje z eno sobo in kuhinjo se išče v najem od 1. aprila t. l. Pismene ponudbe z navedbo cene in pritiklin na »Prvo anončno pisarno.« 142—4

Dobro ohranjeno kolo s prostim tekom se prodaja. Ponudbe pod šifro »Kolo 19« poštno ležeče Dol pri Ljubljani.

Dobro ohranjen pianino se ceno prodaja Radeckega cesta št. 2, I. nadstr.

Šivilje in učenke se takoj sprejme. Kje, pove »Prva anončna pisarna.«

Dober stenografi išče mesta. Ponudbe kod »šifro 89« na »Prvo anončno pisarno.«

Širite, kupujte in naročajte „Dan“! Prijavljajte nove naročnike!

M. KOCJAN

Sv. Petra cesta št. 28, nasproti „Zlate kaplje“

priporoča največjo izbiro vsakovrstnih naimodernejših steznikov, specialitete za šport in higijeno.

Zadnje pariške novosti. Posebna soba za pomerjanje. Istotam se izdeljujejo stezniki po meri.

Zunanja naročila se izvršujejo točno in ceno.

Proda se dobro ohranjena

kontrolna blagajna.

Več pove g. Kovačič, Sv. Jakoba trg 5.

Josip Lisec

oblastveno avtoriziran geometer

Ljubljana, Sodna ulica št. 3
prevzema vse zemljemerske zadeve.

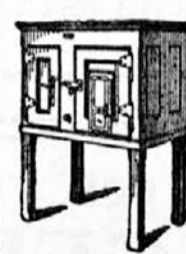
Ivan Mohorič

krojač, Sv. Petra cesta št. 16

se priporoča slav. občinstvu za vsa v to štroke spadajoča dela Solidna postrežba po najnižjih cenah in najnovšem kroju. V zalogi vedno različno blago. Izdelovanje vseh vrst preoblečenih gumbov. 214

Simon Praprotnik

stavbeni in pohišveni mizar
V Ljubljani, Jenkova ulica št. 7.

priporoča p n. odjemalcem (posebno že onim v južnejših krajih) svojo veliko zalogo

Lomar za led

v poljubnih velikostih za pivovarne, restavracije, trgovine, delikatesne trgovine itd. 218

Cene najnižje. Postrežba točna. Ceniki zastoj in poštnine prosto.

Restavracija

„Narodni dom“

v Ljubljani

sporoča, da ima vpeljana dobro domačo ter pristno češko, dunajsko in italijansko kuhinjo, ter se priporoča za prireditev skupnih banketov, obedov in večerij.

Za večerje je poskrbljeno pred in po gledališki predstavi.

Sprejemajo se deklice za učenje v kuhanju. Zajtrki od 20 vln. nadalje, kosilo od 60 vln. nadalje, večerjo od 40 vln. nadalje.

Dobra vina in vedno sveže pivo.

Veliki gostilniški prostori in arena so jako primerni za

občne zборе, shode in zborovanja.

Vsako nedeljo in praznik je ves dan in zvečer kegljišče na razpolago.

Na vrtu krasen prostor za balincanje.

Vljudno se priporoča

Marija Dražilova, gostilničarka.

kor z lastno hčerko in na mojo prošnjo osvobodil...

Ni skončala stavka, pač pa je zarudela akor mat.

— Koga osvobodil? jo je živo prekinil Saitano.

— Ne govorimo o tem! je dejala Odette z zapovedujočim glasom. Povejte mi le ime človeka, ki je kraljev sovražnik...

— Ki ga hoče umoriti! Ki ga umori! Ki je že na poti k umoru! Ivan Burgundski imenovan Ivan Neustrašni, je to! V tem momentu so zbrani kralji in posvetovalci v veliki galeriji. Kralj je tam, vojvoda Orleanski, plemenitaši, kralju najzvestejši so tam! Ha! Vse skupaj zadrgne v svojo mrežo. V eni uri morebiti se kralj Francije ne bo več imenoval Karl Šesti! Ne verujete? Pravite, da je Hiša Saint-Pol dobro varovana? Da ima kralj okoli sebe zveste podložnike, če ne iz ozira na svojo osebo, iz ozira na principe in rodbino? Ha, pojdite in pogledajte!

Predno se je Odette zavedla, jo je pograbil za roko in v istem hipu je začutila na dlani skelečo, komaj čutno bolečino, kakor od vbovljaja. Ali Saitano jo je bil že potegnil k oknu, odkoder je bil videti glavni vhod Hiše Saint-Pol. Gruča železnih konjenikov je stala tam in varovala vrata.

— Kaj vidite, je vprašal Saitano.

— Burgundski prapor, je vztrepetala Odette. Nebesa, ali je mogoče?

— Pridite, pridite! jo je priganjal Saitano in stopil k drugemu oknu, ki je šlo na veliko dvorišče. — Kaj vidite?

Ivan Neustrašni se je prestopil. Nameril je korake naravnost proti kralju, ki je bulil vani, kakor v prikazen... Ivan Burgundski je vzdignil roko...

V tem hipu so se odprla za prestolom vrata in vstopila je deklica...

Odette de Champsdivers!

V času, ko so se zbirali udeležniki zborovanja, je bila Odette v svojem stanovanju; hipoma so se pa odprla vrata in vstopil je neznanec, ki se ga je hudo prestrašila. Njegove čudno se blesteče oči so jo navdajale z grozo. Njegov smehlaj jo je mrzlo spreletel. Bil je suh. Približal se je z ukrivljenim hrbiščem drsajoč neslišno in mahajoč s plaščem v pozdrav.

Bil je človek, ki je oskrbel kraljici sestavino, ki naj bi vrnilo Karlu Šestem blaznost! Bil je človek iz mesta. Bil je Saitano...

Kako je bil prišel v Hišo Saint Pol? Kako je mogel uiti čuječnosti hrabrega Honoreja? Ali je poznal skrivne dohode in vhode Hiše Saint Pol?...

— Kdo ste gospod? je vprašala Odette in zbirala moči.

— Prijatelj kralja! je odgovoril Saitano. Rezko se posmejal in takoj pristavil:

— Da govorim resničneje: sovražnik sem kraljevega sovražnika!

Čudni stavek je bil izgovorjen z nepopisno zlobnim povdarmkom.

— Kaj hočete? je povzela Odette in stopila k mizi, kjer je ležalo kladvice, da bi priklcala ljudi.

— Pustite to! je dejal Saitano, ki je opazil dekličino namero. Prihajam, da rešim kralja Hiša Saint-Pol.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registr. zadruga z neom.

obrestuje hranilne vloge po **4 $\frac{1}{2}$ %** zavezo v Ljubljani brez vsakršnega odbitka.

Stanje hranilnih vlog: 20 milijonov. Popolnoma varno naložen denar. Rezervni zaklad: nad pol milijona.

Ludovika Jarz

Erjavčeva cesta št. 2

delikates. trgovina, zajtrkevalnica

se priporoča cenjenemu občinstvu.

Ivan Ravnihar

urar in trgovec z zlatino in srebrnino

Ljubljana, Sv. Petra cesta 44

Za vsako pri meni kupljeno kakor

tudi popravljeno uro jamčim 1 leto

Lastna delavnica za popravila in vsakršna v mojo stroko spadajoča nova dela.

Specialna trgovina

finih ročnih del

TONI JAGER

v Ljubljani, Židovska ulica 5.

Predtiskarija. — Tamburiranje. — Montiranje. — Plisiranje.

Lasne kite

po 5, 7, 9 in 12 K. Barva za lasne in brado „Neril“ od dr. Drallea v steklenicah po 2 in 4 K. — Lasne podlage in mrežice vse vrste. — Lasulje, brade, šminke itd. za gledališča. — Šminke in puder za ulico, vse po jako zmernih cenah priporoča

Štefan Strmoli, Ljubljana

Pod Trančo 1 (zraven čevlarskega mostu) izdelovalnica za vsa lasna dela.

Modistinja Minka Horvat

Ljubljana, Sv. Jakoba trg 6

priporoča cenjenim damam vsakovrstne

slamnike

po najnižjih cenah. Sprejema tudi vsa popravila ter jih izvršuje točno in najceneje.

Za obilen obisk se priporoča

195

Minka Horvat.

O. Bračko

Ljubljana, na Dunajski cesti št. 12

priporoča prave fine francoske parfume,

bogato zalogo rokavic

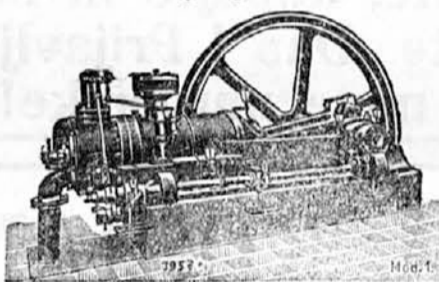
in vse v to stroko spadajoče predmete v najkakovostnejši. Vnaujna naročila točno in solidno.

Langen & Wolf, Dunaj X.

Zastopstvo: 97

GABRIEL BRINŠEK, Ljubljana, Bleiweisova c. 16.

Fabrikat prve vrste.

Najcenejši obrat.

Originalni „Otto“-motorji.

Goriva: benzin, benzol, sirovo olje, sesalni plin, svetilni plin itd. — Prodanih čez 106.000.

Motorji na sirovo olje sistem Diesel.

Najcenejše gorivo. Zahtevajte cenik št. 569.

Del. glavica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 8.000.000. K 800.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 $\frac{1}{2}$ %

Tvrška Bilina & Kasch nasi. Priporoča svojo veliko zalogo glaze in raznovrstnih drugih rokavic modno blago, parfumerijo, galanterijo, ročna dela, izdelovanje vseh vrst prevlečenih gumbov, kakor tudi vse kirurške potrebščine kiine pasove, ravnodržalec itd. po najnižjih cenah. Snaženje vseh vrst rokavic Moderna predtiskarija. Postrežba točna in solidna. Vnaujna naročila se točno izvršujejo.

M. Schubert

Ljubljana, Židovska ul. 5

Konfektorska trgovina

MAČEK & KOMP., LJUBLJANA

založniki c. kr. priv. južne železnice

Franca Jožefa cesta št. 3

priporoča veliko izbiro spomladanskih novosti za gospode in dečke.

Strogo rečna postrežba.

201

Najnižje cene.

Kavarna „CENTRAL“.

Vsak dan **KONCERT**

vso noč

dunajskega elitnega damskega orkestra.

Vstop prost.

Z velespoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

135

Spomladni kostumi

za dame in deklice se v ogromni izbiro v vseh najnovejših barvah, kroju in vzbujujočega ehica po priznanih nizkih cenah. —

Velika zaloga narejenih oblek za gospode in dečke ter konfekcije za dame in deklice.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

— 190 —

lja, ali boljše da povem vam, kako ga morete rešiti. Ali še boljše, prihajam, da vam pokažem kako preprečite triumf kraljevega sovražnika, ki je moj sovražnik! ...

Odette se je vrnila vsa prisotnost duha. Vse njene misli so se osredotočile na kralja, s katerim je vedela, da ima mnogo smrtnih neprijateljev.

— Sovražnika imate? je vprašala in stopila k Saitanu.

— Sovražnika kralja! je odgovoril.

— Kaj vam je storil zlega?

Saitano se je zopet rezko posmejal in uprši pogled v deklico, je rekel:

— Vam ne morem povedati. Da mislim na to je potrebno, da vam povem. Sovražim tega človeka... Čujte, prvič po dvanajstih letih bom izrekel to na glas... sovražim ga, ker me je imenoval beba, mene, ki sem učestnost! Sovražim ga, ker je ravnal z menoj kakor z umazanim hlapcem, z bedastim kmetom, ki preneso vse.

— Kaj vam je storil? je vprašala Odette in vzdrltela.

— Udaril me je, je rekel Saitano z groznim mirom.

Hkratu je zaškripal z zobmi in vzdihnil. Nato je nadaljeval:

— Ta človek, ta strahopetec, ki se je drznil vzdigniti roko na me dobro vedoč, da mu ne morem odgovoriti, ta človek mi je pogostokrat ropal spanec, in ne morem ga doseči s silo, ker predstavlja visokost. Ali sledil sem mu korak za korak v njegovih mislih in željah. Vem, kaj hoče. Vendar sem mu že pre-

— 191 —

križal pot in zasledujem ga brez prestanka.

Ali mi verujete?

— Da! je potrdila Odette. Pa v vašem glasu leži neozdravljivo sovraštvo, ki me straši.

— Čujte, vi ljubite kralja, govorite!

— Dober in velikodušen je z mano. Vendar, je vzdihnila, o vsem tem ne smem govoriti. Da ljubim kralja. Veliko nagnenje k dobremu leži v njem. Jaz sem mu nasvetovala da skliče veliki zbor in otvori razpravo o zboljšanju bednega ljudskega stanja.

— Slutil sem to, jo je prekinil Saitano.

— Vi me torej poznate? se je začudila deklica.

Saitano je vzdignil glavo in dejal:

— Dolgo je... dolgo... Tudi vas zasledujem. Korak za korakom, kajti potreboval vas bom lepega dne. Pa o tem pozneje...

Odette je vztrepetala. Spreletel jo je čuden odpor proti temu človeku, ki jo je imel kakor na dlani in jo prodiral z ledenimi očmi skozi in skozi.

— Ne bojte se gospodična, je nadaljeval Saitano, kakor da bi uganil njene misli. Zaupajte mi! Ako ljubite kralja, morate sovražiti onega, ki namerava zadati kralju smrt.

Odette de Champdivers je pobledele. Čutila je, da ta človek govori resnico in da grozi kralju smrtna nevarnost... ubogemu kralju, ki ga je umela tolažiti le ona in ga ogrevati z ljubeznijo.

— Nikogar ne poznam, je odgovorila. Ali človeka, ki bi hotel prizadejati zlo kralju, bi sovražila iz dna duše. Tako dober je z mano ka-

Ker se pride dandanes pri hudi konkurenci do denarja le potom

dobre reklame

svetujemo vsem, ki hočejo kaj kupiti ali prodati, ali ki iščejo službe, da naj inserirajo v izbornem in zelo razširjenem slovenskem neodvisnem dnevniku

„DAN“

ker ima to inseriranje gotov uspeh.

Oglase za „DAN“ sprejema po najnižjih cenah „Prva anončna pisarna“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8, katera daje radevolje tudi vse za to potrebne informacije.